

RIFK

(Yumuşak Huylu Olmak)

Şeyh Prof. Dr. Abdullah B. Abdurrahîm El-Buhârî El-Medenî

Œeyh Prof. Dr. Abdullah b. Abdurrahim El- Buhârî El-Medenî .

RIFK (yumuŒak huylu olma)

(4 Cemâziyelevvel 1439)

https://mobile.twitter.com/dr_albukhary/status/955445209206329344

Şüphesiz ki hamd Allah içindir. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Ve nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden de Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur ve kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Ve Allah'tan başka hak ilah olmadığına şahadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve Muhammed'in O'nun kulu ve Rasûlu olduğuna şahadet ederim.

“Ey iman edenler! Allah'tan, sakınılması gerektiği şekilde sakının ve ancak müslümanlar olarak ölünüz.” Al-i İmran, 102

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinizden sakının; kendi adına birbirinizden istekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını kırmak)tan sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyendir.” Nisâ, 1

“Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve doğru söz söyleyin, ki amellerinizi ıslâh etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Her kim Allah'a ve Rasûlu'ne itaat ederse, en büyük mükâfat ile kurtuluşa ermiş olur.” Ahzâb, 70-71

Bundan sonra:

Şüphesiz ki sözün en doğrusu Allah'ın kitabıdır ve yolların en güzeli de Muhammed sallallahu aleyhi vesellem'in yoludur. İşlerin en şerlisi sonradan çıkarılanlardır ve her sonradan çıkarılan şey bid'attır. Her bid'at dalâlettir ve her dalâlet de ateştedir.

Bundan sonra kardeşler!

Allah Celle ve Alâ'dan hepimizi bu buluşmada mübarek ve söz ve amellerde doğru kılmasını dilerim.

Orada Türk beldesinde veya Türkiye'de ki kardeşlerime ve evlatlarıma hatırlatma

babından söyleyecek bir kelime varsa o da şudur; mutahhar şer'iatımızda büyük önemi olan mühim bir konuyu hatırlatmak isterim.

Bu konuyu ilk olarak kendimize, ikinci olarak kardeşlerimize ve bizim üzerimizde hakkı olan kimselere hatırlatmaya ihtiyacımız var.

Şöyleki: Bu konuyu hatırlatmak, buna dikkat çekmek, bunun sahiplerini övmek ve o konuya teşvik etmek ile ilgili mutahhar şer'iatımızda deliller gelmiştir.

Nebiyyu'l Kerim sallaAllahu aleyhi vesellem bize, bu konunun söz ve fiil olarak tahkikiyle gelmiştir.

Söz olarak: O'ndan emir ve teşvik etme şeklinde, fiil olarak: fiilleri, tahir ve mutahhar sîreti ile bu konunun tahkikiyle gelmiştir, aleyhisselatu vesselam.

Malum olduğu üzere mutahhar şer'iatımız, sahih akidelerle ve temiz- temizleyici şer'i ibadetlerle gelmiştir. Aynı şekilde ahlak, adap, kişinin hayatının muamelat ve ibadetler konularında, bunlardan da önce akâid, davranışlar ve bunun gibi bütün işlerinde kişinin hayatıyla alakalı olan herşeyle gelmiştir. Şüphesiz ki kardeşler: hatırlatmayı istediğim, şer'i ahlak ve adaba taalluk eden şeylerdir. Böylece övülmeye layık olan, övülmüş ahlak ile süslenmenin ehemmiyeti de gizli değildir.

Allah'ın kitabı ve Rasûlullah'ın sünnetinden güzel ahlakla ahlaklanmayı emreden ve teşvik eden nasslar birbiri ardınca gelmiştir.

Allah Celle ve Alâ buyuruyor ki:

“Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.”

“Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.” A'râf, 199

“Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük ederseniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.” Hucurât, 9

Kötü ahlak -övlümüş ahlakın zıttı- ile ahlaklanmadan neyh'e dair gelen nasslardan biri Allah Celle Ve Azze'nin şu sözüdür:

“Ey müminler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir.” “Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçın. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir.” Hucurât 11,12

Şüphesiz ki kardeşler! Övlümüş ahlakın pak şer'iatımızla irtibatı kendisine işaret edildiği gibi açıktır ve bellidir. Övlümüş ahlakın itikat ile irtibatı da çok sağlamdır. Bunun için Allah Celle Ve Azze'nin kitabında ve Rasûlullah'ın sünnetinde çokça iman ve ameli salih arasında bağlantı görürsün.

Malum olduğu üzere ameli salih, güzel ahlakın rükünlerinden biridir.

Allah buyuruyor ki:

“Kitap'tan sana vahyolunanı oku; namaz kıl; muhakkak ki namaz hayasızlıktan ve fenalıktan alıkor; Allah'ı anmak en büyük şeydir! Allah yaptıklarınızı bilir.”

Ankebût, 45

Onun muamelat ile de irtibatı vardır. Muamelelardan birçoğu da Müslümanın sözünde ve fiilinde güzel ahlak üzeri kâimdir. İslamın bu konudaki öğretileri de açık ve bellidir.

Allah buyuruyor ki:

“Nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiş, onu kötülüklerle gömen de ziyan etmiştir.” Şems, 9,10

Ve yine buyuruyor ki:

“Arınan ve Rabbinin adını anıp, namaz kılan kimse mutlaka kurtuluşa erer.” A'lâ, 14,15

Ve yine buyuruyor ki:

“Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değildir).” Asr Sûresi

Bunun dışında bu konuda açık şer'i deliller vardır. Bu ön sözden sonra özellikle içerisinde olduğumuz bu gibi zamanda hatırlatılmasına ihtiyaç duyduğumuz ahlak hakkında konuşmak istedim ki müslüman böylece kardeşine destek olsun, o da diğer kardeşine destek olsun, ta ki yüксеlelim, ta ki hakkı bilen ve onunla amel eden râşid bir ümmet olalım. Kastettiğim ahlak ta rıfkıdır.

Bu mevzu hakkında konuşacağım ve rıfkın sözlük ve şer'i manasını açıklayacağım. Sonra rıfka teşvik eden nassları, selefin ve imamların bu husus hakkındaki sözleri, sonra rıfkın bazı faydaları ve örneklerini dile getireceğim. Rıfk şiddetin zıttı olup, yumuşak olmak anlamına gelir. Manası da şöyledir: “Meseleyi rıfkla karşıladı ve falancaya rıfkla muamele etti, yani yumuşakça davrandı ve işini güzel yaptı.”

“Ra-fu-ka” ve “Yar-fu-ku” nazik olmak anlamındadır.

“Rafuka birraculi” ve “Arfakahu” aynı manadadır (ve anlamı “adama rıfkla davrandı”dır.) “Taraffaka bihi” de denir.

Şer'i manasına gelince Hâfız İbn Hacer (Rahimehullah) Fethu'l Bâri'de manasını beyan ederken şöyle der: *“Söz ve fiilen yumuşak davranmak, daha kolay yolu tercih etmek anlamına gelir. Ve rıfk şiddetin zıttıdır.”* Hâfız İbn Hacer'in sözü burada sona erer. Daha kolay olandan murad ise şer'iata muvafık olan şey demektir.

Bu sözlerden sonra ikinci noktaya geçiyorum. Bu husus, o yüce ve şerefli ahlakla süslenmeyi özendiren naslardan bahsetmektedir ve Allah Celle ve Alâ Aziz kitabında Âl-i İmrân sûresinde şöyle buyurur:

“Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah'a tevekkül et, (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.”

İmam İbn Kesîr (Rahimehullah) tefsirinde şöyle der: *“Allah Teâlâ Rasûlune ve mü'minlere nimetini hatırlatarak Allah'ın emrine uyan, yasaklarını terkeden ümmetine karşı Peygamberin kalbini yumuşattığını ve Peygamberin onlara karşı yumuşak, güzel sözler sarfettiğini haber vererek şöyle demektedir: {Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın} Yani: Allah'ın rahmeti olmasaydı seni onlara karşı hangi şey yumuşak davrandırabilirdi?”* İbn Kesîr'in (Rahimehullah) sözü burada sona erer.

Yine konuyla ilgili naslardan biri Allah Celle ve Azze'nin Şuarâ sûresindeki şu sözüdür: **{Sana uyan müminlere kol kanat ger.}** İmam Begavi (Rahimehullah) tefsirinde bu ayet hakkında şöyle der: *“Onlara rıfkla ve yumuşak davran.”*

Yine Allah Celle ve Alâ Tâhâ sûresinde şöyle buyurur:

“İkiniz beraber Firavun’a gidin, çünkü o sınırı çok aştı. Yine de ona söyleyeceklerinizi leyyin bir üslûpla söyleyin, ola ki aklını başına toplar veya içine bir korku düşer.” Tâhâ 43,44

“Ona söyleyeceklerinizi {leyyin’ bir üslûpla söyleyin} in anlamı”; çok çirkin, sert sözler ve katı davranış kullanmaksızın: kolay, ince, yumuşak, edepli üslûpla konuşmak anlamına gelir.” “{ola ki} yani bu yumuşak söz sebebiyle {aklını başına toplar} ve o’na fayda verir şeyler gelir de o faydalı şeyleri değerlendirir. {veya içine bir korku düşer} yani kendisine zarar veren şeyden içine korku düşer de o şeyi terkeder. Zira yumuşak söz bunlara davet eder ve katı söz, sözü söyleyenden nefret ettirir.” Bu sözler şeyhu şuyûhina Allâme Abdurrahman El-Sa’dî’ye aittir ve tefsirinde geçer.

Bu husustaki ayetler bir hayli çoktur. Ve pak sünnette geçen nasslardan biri İmam Buhari’nin, Sahih’inde tahriç ettiği şu hadiste Aişe (RadiAllahu Anhâ) şöyle demiştir: *“Bir gün Medine’deki bir grup Yahudi, Nebi Sallallahu Aleyhi Ve Sellem’in yanına geldi ve: ‘Es-Sâmu Aleykum’ (Ölüm üzerinize olsun) dediler ve Aişe (RadiAllahu Anhâ); Ve sizin de üzerinize olsun ve Allah size lanet etsin ve gazabı da sizin üzerinize olsun!” diye karşılık verdi. Bunun üzerine Nebi Sallallahu Aleyhi Ve Sellem: “Sakin ol ey Aişe! Kibar ve nazik olmalı kaba davranmaktan ve çirkin konuşmaktan da sakınmalısın.” buyurdu. Aişe: “söylediklerini duymadın mı?” dedi. Nebi: “Benim onlara söylediklerimi duymadın mı? Onlara yanıt verdim, Allah ta onlara söylediklerimi kabul eder, onların bana söylediklerini ise kabul etmez.” dedi.*

Ve İmam Müslim, Sahih’inde Cerir’in (RadiAllahu Anhu) hadisinde Nebi Sallallahu Aleyhi Ve Sellem’in şöyle dediğini rivâyet etmiştir: *“Rıftan mahrum olan hayırdan da mahrum olur.”* Cerir’in hadisini şerh ederek şeyhimiz Allâme Fakih Salih

Muhammed El-Useymin (Rahimehullah) Riyâdu's Salihin'in şerhinde şöyle der: *"Yani insan, davranışlarında ve başkalarıyla muamelesinde rıfkıtan mahrum olursa o davranışlarında ve muamelesinde bütün hayırlardan yoksun kalır. Böylece, insan şiddetli ve katı davrandığında, yaptığı işlerde hayırdan mahrum olur. Bu tecrübe ve müşahede edilmiş birşeydir. İnsan şiddetle -övgüye layık olmayan şiddet- ve katı davrandığında hayırdan mahrum olur, hayrı elde edemez. Rıfk, sabır, acelesiz ve gönül genişliği ile davrandığında birçok hayrı elde edecektir. Bu gerçeklere dayanarak hayrı elde etmek isteyen insan her zaman rıfklı davranmalıdır ki bu hayrı elde edebilsin."* (Rahimehullah)ın sözleri burada sona eriyor. Allah ona ve bizlere mağfiretiyle muamele etsin.

Yine başka bir nassta Müslim (Rahimehullah) Sahih'inde, Aişe'nin hadisinde O'nun şöyle dediğini rivâyet eder: *"Benim şu evimde, Rasûlullah Sallallahu Aleyhi Ve Sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Allahım! Bir kimse ümmetimin yönetimi konusunda bir vazife alırsa onlara zorluk çıkarırsa sende ona zorluk çıkar. Bir kimse ümmetimin yönetiminde görev alırsa onlara hoş muamele ederse sende ona hoş muamle eyle."*

Yine şeyhimiz Allâme El-Useymin (Rahimehullah) Riyâdu's Salihin'de bu hadisi şerh ederek şöyle der: *"Bazı insanlar, rıfkın toplumun istediği ve arzuladığını yapmak anlamına geldiğini düşünürler ama bu öyle değildir. Bilakis rıfk, insanlarla Allah'ın ve Rasûlunun emirleri doğrultusunda hareket etmen ve lakin bunu en kolay ve yumuşak yollarla yapman demektir. İnsanlara Allah'ın ve Rasûlunun emretmedikleri şeyleri emrederek zorluk çıkarma, şayet onları Allah'ın ve Rasûlunun emretmedikleri şeylerle zorlarsan, hadisin ikinci kısmına dahil olursun. O da, Allah'ın sana zorluk çıkarması duasıdır"* (Rahimehullah)'in sözü burada biter.

Yine Müslim Sahih'inde, Aişe'nin hadisinde Nebi sallaAllahu aleyhi vesellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet eder: *"Muhakkak ki rıfk nerede bulunursa onu güzelleştirir ve*

nereden çıkarılırsa, çıkarıldığı yeri çirkinleştirir." Hadisteki "*çıkarıldığı yeri çirkinleştirir*" sözüyle, o durumu ayıp hale getirir manası kastedilmektedir.

Yine İmam Buhari (Rahimehullah) Edebu'l Mufred adlı kitabında, İmam Tirmizi Cami' adlı eserinde tahriç edip hadisin hasen sahih olduğunun söylediği ve İmam Ahmed'in de Müsnedinde rivâyet edip Allâme El-Albani'nin Sahih'tir dediği hadiste, Allah hepsine rahmet etsin, Ebu Derdâ (RadiAllahu Anhu)'dan rivâyet edildiğine göre Nebi sallaAllahu aleyhi vesellem şöyle demiştir: "*Kime rıfktan bir pay verilmişse o kimse hayırdan nasibini almış demektir. Rıfktan mahrum olan kimse ise hayırdan nasip almamış demektir.*" Ben diyorum ki: Bu rıfkla dünya ve ahiretin ihtiyaçları elde edilir ve bu rıfk elden gittiğinde de o ihtiyaçlar elde edilemez.

Böylece, Allah bizleri ıslah etsin, iki vahiyden bir takım nasslar zikretmiş olduk ve zikredilmeyen nassların sayısı çok fazladır. Bu nasslar rıfkın bütün işlerde var olması gerektiğine delâlet eder. Aynı zamanda bu nasslar insanlara karşı rıfkla davranmanın ve onlara, istekleri ve arzularını yerine getirerek değil de, pak şer'iatın ölçüleri içerisinde ve Allah'ın ve Rasûlunun emirleri doğrultusunda kolaylık sağlamanın gerekliliğini gösterir. Bunu gerçekleştirirken kişi en kolay ve en yumuşak yöntemleri uygulamalıdır. Bu sıfatlar kemal sıfatlardandır. Allah Azze Ve Celle kullarının rıfklı olmalarını sever. Yine Rasûlullah'ın sıfatlarından biri ashabına ve ümmetine karşı rıfkla davranmasıdır. Kişinin bu yüce sıfatlara zıt davranması O'nun hareketlerinin çirkin ve ayıp olduğunun belirtisidir. Allah'tan afiyet ve selamet dileriz.

Üçüncü hususta bu bab hakkında bazı nasslar sunacağız veya bu ümmete selefi salihinden bazı akvaller zikredeceğiz. İmam İbn Ebi Şeybe; Musannef kitabında, Veki; El-Zuhd kitabında, İmam Ahmed; El-Zuhd'de, Hennad; El-Zuhd'de Urve b. Zubeyr'den (Allah ondan razı olsun ve ona merhamet eylesin) kendisinin şöyle dediğini rivâyet ederler: "*Rıfk hikmetin başıdır denilirdi*". Ve mesele aynen söylediği gibidir.

Ve El-Şabi'den O'nun şöyle dediği rivâyet olunur: *“Sıcak bir yaz gününde Mesrûk bayılmıştı. O aralarda da Aîşe Validemiz Mesrûk’u evlatlık edinmişti ve O’nun kızına da Aîşe ismini koymuştu. Mesrûk, kızına hiçbir konuda karşı çıkmazdı.*

(Mesrûk der ki:) *Kızı babasının yanına gelir ve şöyle der: Ey babacığım ye ve iç.* (Kızı babasının helak olmasından korkuyor, babasının yeme ve içmesini istiyordu). *Babası şöyle dedi: (Ey kızım) ne istiyorsun benim için? Kızı dedi ki: Rıfk. Mesrûk: Ey kızım ben ancak süresi elli bin yıl olan bir gün (kıyamet) için kendime o rıfkı diledim.”*

Başka bir rivâyette: *“O rıfkı ancak yorgunluğum için diledim.”*

Ve Sufyân (El-Sevri) bir gün arkadaşlarına şöyle der: *“Rıfk nedir bilir misiniz? Arkadaşları: söyle Ey Ebâ Muhammed, rıfk nedir? (Sufyân) Rıfk, birşeyi yerinde kullanmak demektir. Yani yerinde katı ve yumuşak davranmak veya kılıcı ve kırbacı da yerinde kullanmak gibi.”*

Hâfız Hennâd; El-Zuhd’de, Kays b. Ebi Hâzım’dan O'nun şöyle dediğini rivâyet eder: *“Rıfk berekettir (hayır getirir) ve katı olmak kötülük getirir.”* (Yani becereksiz kimse (أي الأخرق)

Yine İmam İbnu’l Kayyım Vâbilu’s Sayyib’da şöyle der: *“Kim Allah’ın kullarına rıfkla muamele ederse Allah ta ona rıfkla muamele eder, onlara merhametle muamele edene Allah ta merhametle muamele eder, onlara iyilik yapana Allah ta iyilik yapar, onlara güzellik yapana Allah ta güzellik yapar, onlara faydalı olanlara Allah ta faydalı olur, onların ayıplarını örtenlerin Allah ta ayıbını örter, kulları hayırdan men eden kişiyi Allah ta kendi hayrından men eder ve toplumu hangi sıfatla karşılarsa Allah ta ona dünya ve ahirette o aynı sıfatla karşılık verir. Çünkü kul Allah’a karşı nasılsa Allah ta kuluna karşı öyledir.”* İmamın (Rahimehullah) Vâbilu’s Sayyib’ta geçtiği sözü burada sona erer.

İmam İbn Hibbân; Ravdatu'l Ukelâ'da şöyle der: *"Akıllı kimsenin bütün işlerde rıfka sarılıp, aceleyi ve hafifliği de terketmesi gerekir. Zira Allah Teâlâ bütün işlerde rıfkı sever. Kim rıfkıktan mahrumsa hayırdan mahrumdur. Kime de rıfkı lutfedildiyse ona hayr lutfedilmiştir. Kişinin muradına ulaşabilmesi için veya bir şey yapmak istediği zaman, o işin istediği gibi olabilmesi için rıfka yapışması (rıfkı olması) ve aceleden sakınması gerekmektedir."*

Yine İbn Hibbân şöyle der: *"Akıllı kimsenin her zaman rıfka, her halde de itidale sarılması gerekir. Çünkü murada ulaşmakta ölçüyü aşmak ayıptır. Aynı şekilde talep edilen şeyle ilgili yapılması gerekenler hususunda eksiklik göstermek te acziyettir. Ve rıfkın düzeltilmediğini katılık ta düzeltilmez. Rıfkıktan daha mahir bir delil olmadığı gibi akıldan da sağlam bir yardımcı yoktur. Tedbirli davranılması rıfkıktan sayıldığı gibi ondan selamet te umulur. Rıfkı terk etmekle katılık ortaya çıkar. Katılık üzerinde ısrar etmekle helak olmaktan korkulur."* İbn Hibbân'ın sözü burada sona erer.

Hâfız İbn Hacer (Rahmetullahi Aleyhi) Fethu'l Bari'de şöyle der: *"Dini işlerde derinleşen ve rıfkı terk eden hiç kimse yoktur ki aciz kalıp, işi kesintiye uğramış ve yenik düşmüş olmasın."* İşte bunlar ümmetin salih seleflerinin ve onların alimlerinin bu konudaki bazı sözleridir. Yani rıfkın gerçekleştirilmesi hususundaki bazı sözleridir.

Rıfkı davranmanın dünya ve ahirette kişiye fayda verdiğinden şüphe yoktur. Bu yöntem uygulandığında o, kişiyi cennete ulaştıracaktır. Çünkü Allah'ın ve Peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in emrini Allah'ın temiz şer'iatına göre yerine getirmiş olacaktır.

Rıfkı gerçekleştirmenin faydalarından biri, o kişinin imanının tamlığının ve müslümanlığının güzel oluşunun göstergelerindedir.

Yine rıfkın faydalarından biri de, Allah'ın kulunu sevmesine ve aynı şekilde insanların da onu sevmelerine vesile olmasıdır.

Rıfk uygulandığında; toplum arasında sevgi ruhu, Allah için kardeşlik, takva ve iyilik üzerine yardımlaşma çoğalır ve yaygınlaşır.

Yine rıfkın faydalarından biri; rıfk kulun salahının (dürüstlüğünün), Allah'ın rızasını aradığının ve ahlakının güzel oluşunun göstergelerindedir.

Rıfkın başka bir faydası; o insanlar arasında yayıldığında, haset, nefret, kin ve şiddetten uzak olan bir toplum inşa etmesidir.

Ve hiç şüphesiz ki herşeyi süslemesi de rıfkın faydalarındandır.

Rıfklı davranmak sadece insanlarla sınırlı kalmayıp aynı zamanda hayvanlara ve başka şeylere karşı rıfklı davranmayı kapsamaktadır. Hayvanlara karşı rıfk demek, onları beslemek ve onları kurban ederken bunu iyilikle yapmak anlama gelir.

Rıfkın var oluşu kişide; yumuşlaklık, hikmet, etraflıca düşünme ve akıllıca davranmanın göstergelerindedir.

Rıfkla davranmanın faydalarından biri de, kişinin böylece çok hayırlar elde etmiş olmasıdır ve bu konuda şüphe yoktur.

Ve daha önce dediğim gibi, rıfk sadece insanları kapsamayıp diğer mahlukatları da kapsamaktadır. Bunun örneği, kişinin Allah'ın ona farz kıldığı şeyleri yerine getirme konusuyla alakalıdır. Böylece güç yetiremediği ibadetleri uygulamaya yeltenmez. Zira İslam dini kolaylık dinidir. Kim artık ubûdiyetinin tahkikinde Peygambere uymak istiyorsa dinde rıfkla hareket etsin. SallaAllahu aleyhi vesellem şöyle buyurmuşlardır:

“Din kolaylıktır, bir kişi tâkatinin üstünde ibadete kalkışırsa din karşısında aciz kalır. Bunun için aşırıya kaçmayın, dosdoğru yolu tutun ve (salih amellerden alacağınız mükâfattan ötürü) sevinin. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmında (dinç olduğunuz vakitlerden) yararlanın (ki taat ve ibadetinize devam edin).” (Hadiste geçen ducele kelimesi seher vaktinde ilerlemek demektir.) Bu hadisi Şeyhân (Buhari ve Müslim) Sahihayn’de tahriç etmişlerdir.

Müslim’in, Sahih’inde rivâyet ettiği üzere Aîşe (RadiAllahu Anhâ)’dan şöyle rivâyet olunmuştur: *“Bir gün; El-Havlâ bint Tuveyt b. Habib b. Esed b. AbdulUzzâ, Rasûlullah Aîşe’nin yanındayken El-Havlâ bint Tuveyt b. Habib b. Esed b. AbdulUzzâ Aîşe’nin yanından geçer. Aîşe şöyle der: O El-Havlâ bint Tuveyt’tir ve O’nun geceleri uymadığını söylüyorlar. Bunun üzerine Rasûlullah sallaAllahu aleyhi vesellem şöyle dedi: “Geceleri uyumuyor mu? Güç yetirebildiğiniz amelleri işleyiniz. Vallahi siz usanmadıkça Allah usanmaz.”* (Allah’ın usanma sıfatı O’nun şanına yaraşır şekildedir)

İbnu’l Kayyim İğâsetu’l Luhfân’da şöyle der: *“Aleyhissalatu vesselam meşrû olandan fazlasını yaparak dini ağırlaştırmayı yasaklamıştır. Ve kulun kendini dinde zorlaması, Allah’ın o kula zorlaştırmasına sebep olacağını haber verir. Bu zorlaştırma ya kader alanında ya da şer’i alanda yer alabilir. Yerine getirmesi zor olan adaklar adayıp sonra yerine getirmek zorunda kalması şer’iatta zorlaştırmanın bir örneğidir. Kaderde zorlaştırmanın örneği, vesveseye kapılan insanların hali gibidir. Onlar vesveselere kapılarak kendilerini zorlayınca kader de onlara zorlaştırdı. Nihayet kader onlara hakim oldu ve vesveselere mahkum olmaları onlar açısından kalıcı bir sıfat haline geldi.”*

Anlayıp kavramamız gereken diğer önemli konulardan biri de insanların geneline karşı (Kafir olsun Müslüman olsun) rıfkılı davranma zorunluluğudur. Bu da katı yürekli, kaba ve eziyet verici davranışlardan uzak durmakla ve kolaylaştırıcı olup güzel huylu davranmakla gerçekleştirilebilir. Nitekim Peygamber sallaAllahu aleyhi

vesellem şöyle buyurmuşlardır: *“Muhakkak ki Allah rıfkın bütün işlerde uygulanmasından hoşlanır.”* Bu hadis Sahiheyn’de yer almaktadır.

Yine rıfk, davet ettiğin ve davetinde hedeflediğin insanlara uygulanmasının gerekli olduğu konulardan biridir. Nitekim Allah Azze Ve Celle Nebisi Muhammed sallaAllahu aleyhi vesellem’e şöyle buyurur:

“Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et.” Nahl, 125

İbrahim aleyhisselatu vesselamın, babası Âzer’a karşı sergilediği rıfkı tavırlarını da etraflıca düşünebilirsiniz. Zira babası ona şöyle seslenmişti:

“Ey İbrahim! Sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen mutlaka seni taşa tutarım. Uzun bir süre benden uzaklaş!” dedi. İbrahim de şöyle dedi: “Selam senin üzerine olsun! Senin için Rabbinden af dileyeceğim. Şüphesiz O, bana karşı her zaman çok Lutufkardır.”

Tefsirinde, bu ayet hakkında şeyhu şuyûhina Allâme El-Alem Muhammed El-Emin El-Şankiti (Rahimehullah) şöyle demiştir: *“Allah Azze Ve Celle bu iki ayeti kerîme’de: İbrahim aleyhisselam’ın babasına yumuşak bir şekilde; hakkı anlatıp, görmeyen ve işitmeyen o putlara tapmaktan, Allah’ın azabından ve şeytanı dost edinmekten sakındıran öğütlerde bulunduğu, babası ona karşılık olarak oğlunu ismiyle anmış ve o şiddetli sözlerle ona hitap etmiştir. Yani babası, oğlunun: “ey babacığım” sözlerinin mukabilinde o’na: “ey oğulcuğum” sözleriyle hitap etmemiştir. Oğlu, putlara tapmayıp onlardan yüz çeviriyor ve bunlardan razı olmuyor diye, oğluna tepki göstermişti. Çünkü oğlu, sadece Allah Celle Ve Alâ’ya tapıyordu. Babası; oğlunu, söylediklerine son vermediği takdirde taşa tutmakla tehdit etti. Bir tefsirde babasının onu fiilen taşa tutacağı ve diğer tefsirde ise onu ağır sözlü hakaretlerle taşılayacağı söylenmiştir.”*

Muhammed El-Emin El-Şankiti (Rahimehullah) devam ederek şöyle der: *“ilk tefsir gerçeğe daha yakındır. Sonra babası oğluna ondan bir süre uzak durmasını emreder. Yani uzun bir süre uzak durmasını emreder. Sonra İbrahim babasının o şiddetli sözlerini gayet rıfk ve yumuşaklıkla karşılayıp: {Selam senin üzerine olsun! Senin için Rabbimden af dileyeceğim. Şüphesiz O, bana karşı her zaman çok Lutufkardır} demişti.”* Muhammed El-Emin El-Şankiti'nin sözleri burada sona erer (Rahimehullah).

Ve Müslim'in Sahih'inde Peygamberin şöyle buyurduğu geçer: *“Memlükü (köleyi) yedirip giydirmek sahibinin üzerindeki hakkıdır ve ona gücünün kaldıramayacağı görevler verilemez.”* Hadiste, senin yetkin ve emrin altındaki köle ve hizmetçilere karşı rıfkın uygulanmasının zaruri olduğuna dair uyarı vardır. Muhammed El-Emin El-Şankiti (Rahimehullah) Advâ'ul Beyân adlı tefsirinde şöyle der: *“Böylece Allah, memlük sahiplerine (emri altındakilere karşı) rıfk ve iyilikle davranmalarını, yediklerinden yedirmelerini, giydiklerinden giydirmelerini, güç yetiremedikleri işlerle onları görevlendirmemelerini ve görevlendirdikleri takdirde ise onlara yardım sunmalarını emreder. Sünnette Nebi sallaAllahu aleyhi vesellem'den böyle geldiği bilinmektedir ve Allah bu şekilde Kuran'da da emretmiştir.”*

Hayvanlara karşı rıfk göstermek; onları susuzluk, açlık, hastalık ve ağır yük taşıma gibi envai eziyetlerden uzak tutmakla olur. Çünkü Buhari'nin, Sahih'inde rivâyet ettiği hadiste: Nebi sallaAllahu aleyhi vesellem şöyle buyurur: *“Bir adam yolda yürürken susadı, bir kuyu buldu, içine inip su içti. Yukarıya çıktığı zaman dilini çıkarıp susuzluktan toprak yalamakta olan bir köpek gördü. Adam: Zavallı hayvan tıpkı benim gibi susamış dedi ve derhal kuyuya indi ayağındaki pabucunu çıkarıp içine su doldurdu, ağzına alıp yukarıya çıkardı ve köpeğe içirdi. Allah O'nun bu hareketinden memnun kalıp onu bağışladı. Ashab, bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlu! Bizim için hayvanlara yaptığımız iyilikler hakkında ecir var mıdır? Diye sorunca: Her ciğer taşıyan canlı için (yapılan iyilikte) sevap vardır buyurmuştur.”*

Allahu Ekber, bu amel hayvana ve diğesine yapılan rıfktan sayılır.

Allah Celle Ve Alâ'dan bizlere faydalı ilim ve salih amel vermesini, sapıtan ve saptıranlardan olmayan, hidayet üzere olan doğru yolu gösterenlerden eylemesini niyaz ederiz. Muhakkak ki O herşeyi işiten, dualara icabet edendir. Dualarımızın sonu ise "Elhamdulillah Rabbi'l Âlemin" sözleridir.